

Створення сильного бренду відворює цінність продуктів, формує набір асоціацій та «символічне значення» у споживачів і має на меті забезпечити унікальність власного бренду, виділяючись від конкурентів та підкреслюючи сильні сторони, які дозволяють їй вирізнитися та проявляти свою неповторність. Конкуренцеспроможність бренду і формування довгострокової вірності клієнтів залежать від споживчого досвіду та вражень, що визначають його конкурентну перевагу. Лояльність покупців до бренду виражається стабільною, багатогранною та активною прихильністю до конкретної марки чи бренду. У сучасному світі лояльність споживачів, розглядається як механізм для утримання якісної та перспективної бази клієнтів, стає основним стратегічним напрямком для компаній.

Література:

1. Davood Ghorbanzadeh, Atena Rahehagh, Delane Botelho. The role of emotional structures in the relationship between satisfaction and brand loyalty. *Cogent Psychology*. 2020. № 1. URL: <http://surl.li/pzanzf> (date of application: 03.02.2024).
2. Журило В.В., Чепурний С.Е., Сойма С.С. Вплив брендингу на рішення споживачів: аналіз важливих аспектів та тенденцій. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <http://surl.li/pzaom> (дата звернення: 03.02.2024).
3. Пилипенко О.С. Формування програм лояльності споживачів в контексті інноваційного маркетингу вітчизняних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 2(70). С. 139-143. URL: <http://surl.li/pzase> (дата звернення: 03.02.2024).

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ЦЕМЕНТУ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДІКЕРГОФФ ЦЕМЕНТ УКРАЇНА)

Каспрук О.В., аспірант*,

Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4675-6229>

Економічна нестабільність та загроза для всіх суб'єктів на території України, викликані війною, призвели до зменшення попиту на цемент і відповідно скорочення обсягів його продажу. Відтак з початком повномасштабної війни в Україні, підприємства з

* Науковий керівник – Мішук Г.Ю., д.е.н., професор

виготовлення цементу провадять свою діяльність в умовах системних ризиків, які здійснюють суттєвий негативний вплив на рівень ділової активності, чисельність найманих працівників, фінансові результати діяльності [1].

В 2023 році структура українського ринку цементу виглядала наступним чином:

- працювало 10 цементних заводів, сумарною потужністю 13 млн. тонн/рік, з них 5 заводів мають повний цикл виробництва;

- одне підприємство (Амвросіївський цементний завод) потужністю 4 млн. тонн/рік знаходиться на тимчасово окупованій території [2].

Потужним гравцем на ринку цементу є Дікергофф Цемент Україна – Східний підрозділ Дікергофф, що входить до складу Buzzi Unicem. Buzzi Unicem – це міжнародна мультирегіональна група з головним офісом в Італії, яка керує заводами в 13 країнах і налічує майже 10000 найманих працівників у всьому світі. В Україні група представлена 2 цементними заводами «Волинь-Цемент» та «Югцемент», а також терміналами для розподілу цементу в Києві та Одесі. Дікергофф Цемент Україна також працює в галузі готових бетонних сумішей у Київській, Одеській та Миколаївській областях [3]. Загальна виробнича потужність становить 3,0 млн. тонн/рік, або 23 % від загальної потужності всіх цементних заводів в Україні в 2023 році.

Вплив війни на діяльність підприємств з виготовлення цементу Дікергофф Цемент Україна в 2022 році був негативний та призвів до суттєвих фінансових та соціально-економічних збитків. Виробнича діяльність навіть у четвертому кварталі 2022 року тривала переважно на «Волинь-Цемент», тоді як на «Югцемент» вона була здебільшого призупинена через відсутність попиту та значні операційні ризики, пов'язані з близькістю до зони бойових дій. У грудні 2022 року і без того складна експлуатаційна ситуація була доповнена перебоями в постачанні електроенергії. Таким чином, 2022 рік завершився різким скороченням обсягів виробництва цементу та продажів бетону (табл. 1).

Чистий обсяг продажів становив 59,8 млн. євро, скоротившись в 2022 році більш ніж удвічі порівняно з 127,0 млн. євро, досягнутими у 2021 році. Зменшення обсягів виробництва цементу призвело до скороченню чисельності персоналу, адже коефіцієнт кореляції між даними показниками становить 0,988. Так, в 2022 році на підприємствах групи Buzzi Unicem в Україні працювало 981 найманих працівників, що на 285 осіб або на 22,5 % менше в порівнянні з 2021 роком. Загальні капітальні витрати склали 1,9 млн. євро, що на 81,9 % менше порівняно з 2019 р. та на 72,5 % відносно довосенного 2021 року. Капітальні

витрати в 2022 р. в основному стосувались робіт, спрямованих на покращення екологічної ефективності та безпеки праці. Для цього показника характерне найбільше значення коефіцієнта варіації (0,53), що демонструє найвищий рівень коливань та нестійкості впродовж 2019-2022 рр. з-поміж аналізованих показників. Значення коефіцієнта варіації, яке перевищує 0,5, вказує на високий рівень ризику та невизначеності в управлінні капітальними витратами, що може створювати проблеми в сфері фінансового планування та управління ресурсами підприємств Дікергофф Цемент Україна.

Таблиця 1

**Показники діяльності Дікергофф Цемент Україна
в 2018-2022 роках**

	Обсяг виробництва цементу, т/000	Обсяг продажів бетону, м3/000	Чистий обсяг продажів, млн. євро	Капітальні витрати, млн. євро	Чисельність персоналу на кінець року, осіб
2019	1840	157	131,9	10,5	1284
2020	1749	142	116,1	9,2	1281
2021	1908	188	127	6,9	1266
2022	685	54	59,8	1,9	981
Темп приросту 2022/2019, %	-62,8	-65,6	-54,7	-81,9	-23,6
Темп приросту 2022/2021, %	-64,1	-71,3	-52,9	-72,5	-22,5
Коефіцієнт варіації	0,37	0,42	0,31	0,53	0,12

Джерело: складено за даними [4]

У другому кварталі 2023 року, після особливо негативного початку року, обсяги продажів підприємств з виготовлення цементу Дікергофф Цемент Україна відновилися, якщо порівнювати з аналогічним періодом минулого року (табл. 2).

Загалом перше півріччя 2023 року завершилося із зростанням чистого обсягу продажів на 24 % відносно аналогічного періоду 2022 року. Відпускні ціни продемонстрували помітне зростання через інфляцію. ЕВІТДА вдалося компенсувати вищі операційні витрати, досягнувши 2,3 млн. євро (значення в 1-му півріччі було від'ємним і дорівнювало 3,5 млн. євро).

**Показники діяльності Дікергофф Цемент Україна
в 1-ому півріччі 2022 р. та 1-ому півріччі 2023 р.**

Показник	1-е півріччя 2022 р.	1-е півріччя 2023 р.
Чистий обсяг продажів, млн. євро	28,3	35,1
ЕВІТДА, млн. євро	-3,5	2,3
% від чистого обсягу продажів	-12,5	6,5
Капітальні витрати, млн. євро	1	0,5
Чисельність персоналу, осіб	1224	995

Джерело: складено за даними [5]

Водночас український ринок цементу може відновитися до довоєнних показників до 2026 року, при цьому його місткість зросте до 53 млрд. грн. [6]. Відтак діяльність підприємств з виготовлення цементу в Україні потрібно готувати до майбутнього навантаження вже зараз, зокрема шляхом модернізації виробництва, запуску нових печей з обов'язковим врахування екологічних аспектів шляхом підвищення ефективності використання палива та покращення систем фільтрації пилю.

Література:

1. Міщук Г., Дудзяний С. Аналітика діяльності підприємств України з виробництва цементу в умовах системних викликів. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 6(324). С. 241-246.
2. Ключ до відбудови. Чи вистачить цементу для повоєнного відновлення країни. *Delo.ua*. URL: <https://delo.ua/industry/klyuc-do-vidbudovi-ci-vistacit-cementu-dlya-povojenного-vidnovlennya-krayini-427567/#:~:f4EZFwмΛ8> (дата звернення: 01.02.2024).
3. Про компанію. *Дікергофф Цемент Україна*. URL: <https://www.dyckerhoff.com.ua/about-us> (дата звернення: 01.02.2024).
4. Sustainability report 2022. *Buzzi Unicem*. URL: [https://www.buzzi.com/documents/20143/0/Sustainability%20Report%202022%20\(NFD\).pdf/10fdc99c-8d68-374c-a865-1c90c453d6c3?version=1.7](https://www.buzzi.com/documents/20143/0/Sustainability%20Report%202022%20(NFD).pdf/10fdc99c-8d68-374c-a865-1c90c453d6c3?version=1.7) (date of application: 01.02.2024).
5. Half-Yearly financial report as at June 30, 2023. *Buzzi Unicem*. URL: [https://www.buzzi.com/documents/20143/0/Half-Yearly%20financial%20report%20as%20at%20\]une%2030.%202023/f1f8264b-c6fb-d2ea-d7d5-f5f58bb4e93b?version=1.8](https://www.buzzi.com/documents/20143/0/Half-Yearly%20financial%20report%20as%20at%20]une%2030.%202023/f1f8264b-c6fb-d2ea-d7d5-f5f58bb4e93b?version=1.8) (date of application: 01.02.2024).
6. Ринок цементу може вийти на довоєнні показники за три роки – експерти. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3802611-rinok-cementu-moze-vijti-na-dovoenni-pokazniki-za-tri-roki-eksperti.html> (дата звернення: 01.02.2024).